

Bruxelles, 29. studenoga 2023.
(OR. en)

16094/1/23
REV 1

SOC 833
EMPL 598
GENDER 211

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	15421/23
Predmet:	Zaključci Vijeća o prijelazu sustavâ skrbi tijekom života na cjelovite modele potpore usmjerene na pojedinca i temeljene na zajednici koji uključuju rodnu perspektivu

Za delegacije se u prilogu nalaze zaključci Vijeća o navedenom predmetu koje je Vijeće EPSCO odobrilo na sastanku održanom 27. studenoga 2023.

_____ -

Prijelaz sustavâ skrbi tijekom života na cjelovite modele potpore usmjerene na pojedinca i temeljene na zajednici koji uključuju rodnu perspektivu

Zaključci Vijeća

POTVRĐUJUĆI DA:

1. Stalan napredak u području socijalnih prava i veća svijest o pravu svih osoba na ispunjen i dostojanstven život doveli su do preispitivanja modela institucijske skrbi, koji u mnogim slučajevima podrazumijevaju segregaciju i ograničavaju temeljne slobode. Ta promjena paradigme popraćena je napretkom u modelima profesionalne skrbi i novim idejama o tome kako bi skrb trebala izgledati. Potkrijepljena je i znanstvenim dokazima kojima su potvrđeni mnogi nedostaci institucijske skrbi, većom društvenom svijesti o važnosti izgradnje egalitarnih društava i rodno osviještene politike, sve većom društvenom osjetljivosti i raširenom davanju prednosti modelima usmjerenima na pojedinca i temeljenima na zajednici. Osim toga, Europska unija stranka je Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, koja u cilju rada na deinstitucionalizaciji slijedi pristup invaliditetu koji se temelji na ljudskim pravima.

2. Skrb tijekom cijelog života ima značajnu rodnu dimenziju. Žene snose glavnu odgovornost za obavljanje i plaćenih i neplaćenih poslova skrbi. Gotovo 90 % osoba zaposlenih u tom sektoru su žene, prema procjenama njih 9,1 milijun u Europi, na radnim mjestima koja su u većini zemalja često nesigurna, slabo plaćena, bez izgleda za razvoj karijere i podcijenjena, što djelomično objašnjava zabrinjavajući manjak kvalificiranog osoblja u tom sektoru u Europi, a posebno u područjima najviše pogođenima gubitkom stanovništva ili u slabije razvijenim regijama. Neplaćene poslove skrbi redovito obavlja 92 % žena u EU-u, a njih 81 % obavlja ih svakodnevno¹. Obveze skrbi za djecu, posebno za vrlo malu djecu, znatno ograničavaju sudjelovanje žena na tržištu rada². Stopa zaposlenosti osoba s djecom mlađom od šest godina iznosi 90,1 % za muškarce u odnosu na samo 67,2 % za žene. Ukupno 7,7 milijuna žena u Europi mora prilagoditi svoje obrasce rada zbog neplaćenih obveza skrbi³. Žene posvećuju više vremena neplaćenju i slabo plaćenju skrbi i potpore nego muškarci, što znači da njihov pristup tržištu rada i stalna prisutnost na njemu ovise o njihovim obvezama skrbi i načinu na koji se takve odgovornosti dijele⁴. Utvrđeno je da potencijalni gubitak zarade žena zbog te neuravnotežene raspodjele neplaćenih poslova skrbi iznosi najmanje 242 milijarde eura godišnje⁵. Nejednaka raspodjela neplaćenih poslova skrbi između muškaraca i žena povezana je, između ostalog, s trajnom razlikom u plaćama na temelju spola. Osim toga, ta neravnoteža dovodi do niže starosne mirovine za žene, što znači da je za žene manje vjerojatno da će si moći priuštiti potrebnu skrb te je vjerojatnije da će iskusiti siromaštvo⁶. Sektor dugotrajne skrbi, potpore i socijalnih usluga ima velik potencijal za stvaranje radnih mjesta, a broj radnih

¹ Europska strategija za skrb, str. 2.

² EIGE (2023.) *A Better Work–Life Balance: Bridging the gender care gap* (Bolja ravnoteža između poslovnog i privatnog života: prevladavanje rodno uvjetovane razlike u skrbi).
EIGE (2022.), *Gender Equality Index 2022: The COVID-19 pandemic and care* (Indeks rodne ravnopravnosti 2022: pandemija bolesti COVID-19 i skrb).
EIGE (2021.) *Gender inequalities in care and consequences for the labour market* (Rodne nejednakosti u pružanju skrbi i posljedice na tržište rada).
EIGE (2020.) *Gender equality and long-term care at home* (Rodna ravnopravnost i dugotrajna kućna njega).

³ Europski odbor regija, Mišljenje o temi „Europska strategija za skrb”.

⁴ Strategija EU-a za rodnu ravnopravnost.

EIGE (2023.) *A Better Work–Life Balance: Bridging the gender care gap* (Bolja ravnoteža između poslovnog i privatnog života: prevladavanje rodno uvjetovane razlike u skrbi).

⁵ Služba Europskog parlamenta za istraživanja, 2022.

⁶ *2021 Ageing Report* (Izvješće o starenju stanovništva za 2021.).

EIGE (2021.) *Gender inequalities in care and consequences for the labour market* (Rodne nejednakosti u pružanju skrbi i posljedice na tržište rada).

mjesta koja bi se mogla otvoriti tijekom sljedećih deset godina procjenjuje se na osam milijuna⁷.

3. U Europi će broj osoba starijih od 65 godina porasti za 14 % u razdoblju od 2022. do 2030. i za 38 % u sljedećih 30 godina, na 129,8 milijuna osoba⁸, dok će do 2030. broj osoba kojima je potrebna dugotrajna skrb iznositi 33,7 milijuna, a očekuje se da će do 2050. taj iznos dosegnuti 38,1 milijun osoba⁹. To je povezano sa stalnim izazovima u pogledu pristupa cjenovno pristupačnim, dostupnim i visokokvalitetnim uslugama skrbi u mnogim zemljama EU-a.
4. Ostvaren je napredak u postizanju ciljeva iz Barcelone utvrđenih 2002. u pogledu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Međutim, djelomično zbog razlika u nacionalnim sustavima, taj je napredak neujednačen među državama članicama, posebno u pogledu najmlađe skupine djece i djece u nepovoljnom položaju. Zbog toga su novi ciljevi iz Barcelone za 2030. usmjereni na poboljšanje sudjelovanja u dostupnom i cjenovno pristupačnom visokokvalitetnom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju te na premošćivanje jaza u sudjelovanju u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju između ukupne populacije djece i djece izložene riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti, kao i drugih skupina djece suočenih s manje mogućnosti, kao što su djeca s posebnim obrazovnim potrebama i djeca s invaliditetom. Djelotvoran pristup besplatnom visokokvalitetnom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju za djecu kojoj je potrebna pomoć također je jedna od ključnih preporuka iz Preporuke Vijeća o uspostavi europskog jamstva za djecu; Osim toga, u Strategiji EU-a o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030., u skladu s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom, države članice pozivaju se da uključe svu djecu s invaliditetom u redovno obrazovanje. To uključuje uspostavu obrazovnog okružja bez prepreka, odgovarajuće metode poučavanja i kvalificirano osoblje.

⁷ Europska komisija (2021.) Zelena knjiga o starenju – Poticanje međugeneracijske solidarnosti i odgovornosti.

⁸ ESTAT, PROJ_23NP.

⁹ *Long-term care report* (Izvešće o dugotrajnoj skrbi), 2021.

5. Odbor regija smatra da je manjak kvalificiranih pružatelja skrbi problem na razini Europe s dalekosežnim posljedicama za društvo¹⁰. Paradoks je u tome što se aktivnosti skrbi smatraju ključnima za kolektivnu dobrobit društava, no skrb i poslovi skrbi i dalje su u mnogim zemljama u velikoj mjeri podcijenjeni i slabo plaćeni te nude loše izgleda za razvoj karijere i nedostatne mogućnosti osposobljavanja, nedovoljan broj osoblja, a u nekim slučajevima i slabu sigurnost zaposlenja. Trenutačna situacija stoga iziskuje strateški pristup skrbi koji mora uključivati rodnu perspektivu i koji se temelji na pretpostavci da odgovornost za pružanje skrbi ne snosi isključivo obitelj primatelja skrbi, te kojim se prepoznaje da su mjere socijalne zaštite za osiguravanje cjenovno pristupačne visokokvalitetne skrbi ključna odrednica uspjeha. U tom području, kako je navedeno u europskoj strategiji za skrb, važnu ulogu imaju brojni akteri na različitim razinama, među njima lokalni i regionalni subjekti, države članice EU-a i institucije EU-a u skladu sa svojim nadležnostima u područjima zdravstvene skrbi, dugotrajne skrbi, socijalne skrbi i obrazovanja, te socijalni partneri, civilno društvo i subjekti socijalne ekonomije.

S OBZIROM NA TO DA:

6. Ljudska prava u središtu su europskih vrijednosti. U članku 2. Ugovora o Europskoj uniji navedeno je da se Unija temelji na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina. Te su vrijednosti zajedničke državama članicama u društvu u kojem prevladavaju pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i ravnopravnost žena i muškaraca.

¹⁰ Europski odbor regija, Mišljenje o temi „Europska strategija za skrb”.

7. Rodna ravnopravnost u središtu je europskih vrijednosti i ljudskih prava, Ravnopravnost žena i muškaraca temeljno je načelo Europske unije sadržano u Ugovorima i prepoznato u članku 23. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Člankom 8. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) zahtijeva se da Unija u svim svojim aktivnostima teži uklanjanju nejednakosti i promicanju ravnopravnosti žena i muškaraca.
8. Europskom strategijom za skrb utvrđuje se program za poboljšanje situacije i prava i formalnih i neformalnih pružatelja skrbi (uglavnom žena) i primatelja skrbi. države članice poziva se da zajamče visokokvalitetne, cjenovno pristupačne i dostupne usluge dugotrajne skrbi i usluge ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te da osiguraju bolje i rodno ravnopravne radne uvjete i ravnotežu između poslovnog i privatnog života. Provedbom tog programa dodatno će se poduprijeti primjena i provedba europskog stupa socijalnih prava, pomoći u postizanju ciljeva EU-a u području zapošljavanja, vještina i smanjenja siromaštva do 2030. te promicati rodna ravnopravnost. U strategiji se preporučuje i da države članice te socijalni partneri na razini EU-a i na nacionalnoj razini potiču učinkovit socijalni dijalog i sklapaju kolektivne ugovore za sektor skrbi kako bi se pružateljima skrbi osigurali pravedni radni uvjeti i primjerene plaće te kako bi se poduzele mjere za olakšavanje usavršavanja i prekvalifikacije pružatelja skrbi. Nadalje se države članice poziva da se bore protiv rodni stereotipa i promiču ravnopravniju podjelu odgovornosti za skrb između žena i muškaraca.
9. U Komisijinoj Strategiji za rodnu ravnopravnost 2020. – 2025. navodi se da je „nedovoljan pristup kvalitetnim i cjenovno pristupačnim uslugama organizirane skrbi jedan (...) od glavnih pokretača rodne neravnopravnosti na tržištu rada. Ulaganje u usluge skrbi stoga je važno za podupiranje sudjelovanja žena u plaćenom radu i njihova profesionalnog razvoja. Također može doprinijeti stvaranju radnih mjesta za žene i muškarce.”

10. U članku 19. Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom iz 2006. priznaje se pravo na neovisan život te na potpuno uključivanje u zajednicu i sudjelovanje u njoj te se poziva na donošenje mjera kojima bi se osiguralo da osobe s invaliditetom imaju pravo odabrati gdje, kako i s kim žive, jednako kao i drugi. Osim toga, navodi se da bi osobe s invaliditetom trebale imati pristup nizu usluga u vlastitom domu, u ustanovama za smještaj i drugim uslugama potpore u zajednici radi sprečavanja izolacije ili segregacije iz zajednice. To iziskuje strukturne promjene kako bi se institucionalizirano okruženje zamijenilo uslugama potpore za neovisan život. U tom se smislu u Strategiji o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. ponovno ističe predanost EU-a postizanju prijelaza s institucijske skrbi na skrb u zajednici te da će Komisija podupirati nacionalne, regionalne i lokalne vlasti u njihovim naporima usmjerenima na deinstitucionalizaciju i olakšavanje neovisnog života, uključujući najbolja rješenja za stanovanje i skrb. Također potiče države članice da provedu dobre prakse deinstitucionalizacije te da promiču i osiguraju financiranje pristupačnog socijalnog stanovanja prilagođenog za osobe s invaliditetom, među ostalim za starije osobe s invaliditetom, te da pristupe rješavanju izazova u vezi s beskućnicima s invaliditetom.
11. U Preporuci Vijeća od 8. prosinca 2022. o pristupu cjenovno pristupačnoj visokokvalitetnoj dugotrajnoj skrbi državama članicama preporučuje se da kontinuirano usklađuju ponudu usluga dugotrajne skrbi s potrebama za njome, osiguravajući pritom uravnoteženu kombinaciju opcija dugotrajne skrbi i oblika pružanja skrbi kako bi se zadovoljile različite potrebe za dugotrajnom skrbi i podupirući slobodu izbora i sudjelovanje u donošenju odluka osoba kojima je potrebna skrb, među ostalim razvojem i/ili poboljšanjem skrbi u vlastitom domu i skrbi u zajednici te osiguravanjem toga da su usluge dugotrajne skrbi dobro koordinirane s prevencijom, zdravim i aktivnim starenjem i zdravstvenim uslugama te da podupiru samostalnost i neovisan život, kao i uključenost u zajednicu u svim oblicima pružanja dugotrajne skrbi. U Preporuci Vijeća države članice poziva se i da podrže kvalitetno zapošljavanje i pravedne radne uvjete u tom sektoru kako bi se poboljšala profesionalizacija skrbi, pružile kvalitetnije usluge dugotrajne skrbi te riješila pitanja potrebe za vještinama i manjka radnika. Istodobno se države članice poziva da utvrde neprofesionalne pružatelje skrbi i podupiru ih u aktivnostima pružanja skrbi.

12. Cilj je Preporuke Vijeća od 8. prosinca 2022. o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju: ciljevi iz Barcelone za 2030. potaknuti države članice da povećaju sudjelovanje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju kako bi se olakšalo sudjelovanje žena na tržištu rada i poboljšao društveni i kognitivni razvoj djece, posebno djece u ranjivom položaju, uključujući djecu s invaliditetom, ili djece u nepovoljnom položaju. U tu svrhu preporučuje, među ostalim mjerama, poticanje daljnje uzlazne konvergencije među državama članicama u pogledu sudjelovanja djece u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, promicanje cjenovne pristupačnosti, dostupnosti i kvalitete ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, posvećivanje pozornosti vremenskom intenzitetu sudjelovanja djece u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju i njegovoj kompatibilnosti sa smislenim sudjelovanjem roditelja na tržištu rada te razlozima niskog intenziteta sudjelovanja te premošćivanje jaza u sudjelovanju između djece izložene riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti i opće populacije.

PRIMJEĆUJUĆI DA:

13. U mišljenju Europskog odbora regija o europskoj strategiji za skrb (2023.) naglašava se potreba za zajedničkom strategijom za zdravstvo, skrb i obrazovanje, uključujući aktivaciju sustava interoperabilnosti među sektorima, kako bi se osigurala dostupna dugotrajna skrb koja odgovara potrebama osoba kojima je potrebna skrb i pružatelja skrbi te kako bi se osigurala visokokvalitetna, cjenovno pristupačna i dostupna skrb za djecu.
14. U mišljenju Europskog gospodarskog i socijalnog odbora (EGSO) o europskoj strategiji za skrb (2022.) države članice poziva se da, među ostalim mjerama, pružaju kvalitetnije usluge tijekom cijelog života, podižu svijest prikupljanjem i širenjem ključnih elemenata dobrih praksi u pogledu alata i infrastrukture, osiguraju da rodna ravnopravnost ostane u središtu provedbe ove strategije, među ostalim putem mjera za suzbijanje štetnih rodni stereotipa koji škode sektoru formalne i neformalne skrbi, mobiliziraju sva sredstva kako bi se zadovoljila sve veća i raznolika potražnja za skrbi te da razmotre pitanje mobilnosti djelatnika u području skrbi i migracije radne snage iz trećih zemalja, zajedno s alatima za usklađivanje ponude i potražnje, te priznavanje kvalifikacija.

15. U mišljenju Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora iz 2022. naslovljenom „Ususret novom modelu skrbi za starije osobe: pouke iz pandemije COVID-a 19” potvrđuje se potreba da se odgovori na zahtjev za općenitu deinstitucionalizaciju skrbi za starije osobe u domovima promicanjem samostalnosti i neovisnosti uzdržavanih starijih osoba te njihove sposobnosti brige za sebe i društvenih odnosa. Pojašnjava se da to iziskuje osiguravanje lokalnih socijalnih i zdravstvenih resursa, znatno strukturiraniju i učinkovitiju pomoć u kući, ali i nove mogućnosti stanovanja, kao što su stanovanje uz zaštitu i nadzor ili u zajednici, zajedničko stanovanje ili druge alternative koje postoje u raznim zemljama EU-a, ovisno o potrebama i preferencijama starijih osoba koje se suočavaju s gubitkom samostalnosti. Navodi se da je u slučaju nemoćnijih osoba potrebno reorganizirati tradicionalne domove kako bi život u njima više nalikovao životu kod kuće.
16. U mišljenju Savjetodavnog odbora za jednake mogućnosti žena i muškaraca naslovljenom The care gap in the EU: a holistic and gender-transformative approach (Razlika u skrbi u EU-u: cjeloviti i rodno transformativni pristup) iz 2021. naglašeno je da nedostatak cjenovno pristupačnih, dostupnih i visokokvalitetnih usluga skrbi u većini zemalja EU-a i činjenica da rad u području skrbi nije jednako raspodijeljen između žena i muškaraca imaju izravan negativan učinak na sudjelovanje žena u svim aspektima društvenog, gospodarskog, kulturnog i političkog života.
17. Ovi se zaključci temelje na prethodnom radu i političkoj predanosti Vijeća, Europskog parlamenta i Komisije te na radu drugih relevantnih dionika, kao i na dokumentima navedenima u Prilogu.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE POZIVA DRŽAVE ČLANICE,

uzimajući u obzir nacionalne okolnosti, među njima teritorijalnu raspodjelu nadležnosti, kao i autonomiju socijalnih partnera da:

18. priznaju pojedinačno pravo na skrb, pod jednakim uvjetima, i pritom promiču reforme, među ostalim, prema potrebi s pomoću pravnih instrumenata kojima se na cjelovit način utvrđuje i osigurava pravo na dostatnu, primjerenu i cjenovno pristupačnu visokokvalitetnu skrb usmjerenu na pojedinca i temeljenu na zajednici. Važno je da ta skrb bude u skladu s izborom osobe, koja ima pravo na pomoć u tom procesu i donošenju te odluke. Pravo na skrb podrazumijeva podupiranje pružatelja skrbi (npr. osiguravanjem socijalne zaštite i osposobljavanja, savjetovanja i privremene skrbi radi odmora uobičajenog pružatelja skrbi) i uvažavanje njihova prava na donošenje odluka o tome koliko i o kome se skrbiti, kao i pravo na ravnotežu između poslovnog i privatnog života te na pravedne radne uvjete i plaće.
19. poduzmu mjere za usmjeravanje razvoja dugotrajne skrbi i usluga potpore prema pristupu koji se temelji na zajednici i usmjeren je na pojedinca te u kojim se u politike pravodobno uključuju rodna perspektiva, model invaliditeta temeljen na ljudskim pravima, uzajamna potpora, zajedničko oblikovanje te borba protiv diskriminacije uz interseksijski pristup, uzimajući u obzir Preporuku Vijeća od 8. prosinca 2022. o pristupu cjenovno pristupačnoj i visokokvalitetnoj dugotrajnoj skrbi kako bi:
 - a) osigurale dostupnu, cjenovno pristupačnu i visokokvalitetnu dugotrajnu skrb i potporu usmjerenu na pojedinca kako bi se onima kojima je ona potrebna i koji to žele omogućilo da spriječe institucionalizaciju, žive dostojanstveno, sami odlučuju, očuvaju svoju samostalnost, žive neovisno u zajednici i mogu slobodno birati gdje, s kim i kako žele živjeti;
 - b) snažno promicale mogućnosti za život u zajednici i lokalne sustave potpore kojima se poštuju volja i preferencije ljudi te koji odgovaraju njihovim potrebama za skrbi;

- c) prema potrebi provele potrebnu transformaciju kako bi se usluge skrbi, uključujući one koje nude ustanove za pružanje skrbi, pružale na temelju skrbi i potpore usmjerenih na pojedinca i temeljenih na zajednici te kako bi osigurale uspostavu zaštitnih sustava da bi se ranjive osobe koje primaju skrb zaštitilo od svih oblika zlostavljanja;
- d) nastojale osigurati financijsku održivost dugotrajne skrbi i održivost njezine radne snage, kao i njezinu primjerenost, doseg i pokrivenost, uzimajući u obzir potrebu za inovacijama i prevencijom.
- e) poticale sveobuhvatnost različitih usluga dugotrajne skrbi i učinkovitu koordinaciju među njima, posebno između socijalnih i zdravstvenih usluga, uz pružanje potpuno fleksibilnih i personaliziranih portfelja usluga;
- f) osmislile personalizirane oblike skrbi i integrirane modele skrbi, primjerice s pomoću praćenja pojedinačnih slučajeva, čime bi se iskoristile sve mogućnosti koje nudi digitalizacija;
- g) nastojale osigurati odgovarajuće osposobljavanje stručnjaka za sveobuhvatnu skrb usmjerenu na pojedinca;
- h) promicale usvajanje inovativnih lokalnih rješenja temeljenih na zajednici i etičnoj upotrebi tehnologije koja se koriste ključnim alatima kao što su javna sredstva i inovativne socijalne klauzule u postupcima javne nabave te poticale kontinuirano poboljšavanje sustava dugotrajne skrbi, uključujući sustavnu provedbu pristupa rodno osvijestene politike;
- i) nastojale osigurati pružanje multidisciplinarne stručne potpore i usluga usmjerenih na pojedinca za kućnu njegu i potporu u zajednici kako bi se na odgovarajući način ispunile potrebe i zajamčio jednak pristup, osobito u najruralnijim, otočnim i rijetko naseljenim područjima, promicanjem inovativnih javnih i javno-privatnih rješenja uz doprinos dionika i privatnih poduzeća iz trećeg sektora te uklanjanjem nejednakosti povezanih s ruralnošću, gospodarskim kapacitetom i rodom;

- j) u skladu s Preporukom Vijeća o dugotrajnoj skrbi promicale učinkovite mehanizme za poboljšanje kvalitete usluga i resursa te razvile nacionalne okvire kvalitete za dugotrajnu skrb koji se temelje na evaluaciji učinka dugotrajne skrbi i potpore na kvalitetu života pojedinaca;
20. promiču kulturnu promjenu u cilju revalorizacije i priznavanja profesionalnih i neprofesionalnih, plaćenih i neplaćenih poslova skrbi, uklanjanja rodni nejednakosti, rodni predrasuda i stereotipa te ostvarenja zaokreta prema suodgovornosti za skrb putem:
- a) jačanja mjera socijalne zaštite i potpore za neformalne pružatelje skrbi, primjerice promicanjem provedbe mjera potpore i kvalitetnih, fleksibilnih programa osposobljavanja u području neformalne skrbi koji uključuju psihološku potporu i osposobljavanje u području digitalnih vještina;
 - b) poticanja mehanizama, u skladu s nacionalnim pravilima, kojima se podupire ravnoteža između poslovnog i privatnog života za žene i za muškarce, primjerice putem fleksibilnijeg radnog vremena, hibridnih modela rada, te osiguravanja toga da pružatelji skrbi imaju pristup dopustu pod jednakim uvjetima;
 - c) pružanja adekvatnih mogućnosti plaćenog dopusta, bez obzira na izvor financijske potpore, koje nemaju negativan učinak na zapošljivost žena ili njihov povratak na posao, uz istodobno osiguravanje usluga za potrebe ravnoteže između poslovnog i privatnog života kojima se olakšava provedba usluga potpore za neformalne pružatelje skrbi;
 - d) poticanja društvene rasprave o pitanju skrbi, primjerice kampanjama za podizanje svijesti, promicanjem jednake odgovornosti žena i muškaraca u formalnoj i neformalnoj skrbi, iskorjenjivanjem rodni stereotipa i rodni uloga tradicionalno povezanih s pružanjem skrbi, povećanjem privlačnosti pružanja skrbi te priznavanjem vrijednosti skrbi i prava osoba na život po vlastitom izboru i na dostojanstvo;

21. uključe muškarce i dječake kao pokretače promjena i kao osobe koje uživaju njihove dobrobiti te kao strateške partnere i saveznike u postizanju rodne ravnopravnosti u vezi s plaćenim i neplaćenim pružanjem skrbi;
22. usvoje, ako to još nisu učinile, razine i standarde kvalitete skrbi u skladu s načelima sadržanima u dvama nedavnim preporukama Vijeća o dugotrajnoj skrbi i ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, imajući uvijek u vidu potrebe primatelja potpore i pružatelja skrbi, kao i postojeće rodne nejednakosti, te u skladu sa suštinskim ciljem modelâ skrbi nastojeći ukloniti rodni jaz;
23. promiču odgovarajuće i pravedne radne uvjete i plaće u sektoru skrbi te ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju te propisnu osposobljenost osoblja. Države članice trebale bi osobito promicati poboljšanje radnih uvjeta i plaća reguliranjem radnih uvjeta i promicanjem socijalnog dijaloga i, ako je primjenjivo, sektorskih kolektivnih pregovora, kao i promicanjem minimalnih standarda i korporativnih kodeksa ponašanja u pogledu skrbi tijekom cijelog života, rodne ravnopravnosti u radnim uvjetima i ravnoteže između poslovnog i privatnog života;
24. uz potpuno poštovanje njihove autonomije, potiču socijalne partnere da u kolektivne ugovore uključe mjere za uklanjanje razlike u plaćama na temelju spola u sektoru skrbi, u skladu s načelom jednake plaće za rad jednake vrijednosti;
 - a) promiču odgovarajuće i pravedne radne uvjete i plaće za pružatelje skrbi u kućanstvu, osobito one koji žive u kućanstvu, i bore se protiv neprijavljenog rada u uslugama skrbi, pri čemu posebnu pozornost treba posvetiti poslovima skrbi u kućanstvu, koji često obavljaju radnice migrantice;
 - b) poboljšaju, prema potrebi, zaštitu pružatelja skrbi i poduzmu korake kako bi ih se zaštitilo od rizika od uznemiravanja i spolnog uznemiravanja te nasilja na radnom mjestu;

- c) osiguraju početno i trajno osposobljavanje pružatelja skrbi kako bi im se pružile potrebne stručne vještine za pružanje personaliziranih i kvalitetnih usluga, uključujući osposobljavanje i potporu za razvoj specijaliziranih, mekih i digitalnih vještina;
 - d) osiguraju profesionalni razvoj pružatelja skrbi daljnjim osposobljavanjem i tako im pomažu da napreduju u profesionalnoj karijeri i pružaju kvalitetnu skrb koja je usmjerena na ljude i temeljena na zajednici;
 - e) pozovu javne naručitelje da u potpunosti iskoriste alate dostupne u okviru postupaka javne nabave kako bi se zajamčili pravedni radni uvjeti za pružatelje skrbi koje zapošljavaju poduzeća kojima su dodijeljeni ugovori o javnoj nabavi;
 - f) promiču suradnju sa subjektima socijalne ekonomije kako bi se osmislile i pružile kvalitetne usluge skrbi i potpore usmjerene na pojedinca i temeljene na zajednici;
 - g) potiču dječake i djevojčice da pri donošenju odluka o sekundarnom obrazovanju uzmu u obzir profesionalne karijere povezane s kvalitetnom skrbi te da prepoznaju i cijene pružanje skrbi kao ključnu aktivnost;
25. donesu mjere, kada je to primjereno, u skladu s europskom strategijom za skrb i Preporukom Vijeća o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju: ciljevi iz Barcelone za 2030., u svrhu:
- a) povećanja sudjelovanja djece u dostupnom, cjenovno pristupačnom i visokokvalitetnom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, uključujući djecu s posebnim obrazovnim potrebama, uz istodobno poduzimanje potrebnih i razumnih koraka kako bi se premostio jaz u sudjelovanju u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju između djece izložene riziku od siromaštva i socijalne isključenosti i ukupne populacije djece¹¹, uzimajući u obzir razlike među nacionalnim sustavima;

¹¹ Uzimajući u obzir i Preporuku Vijeća 2021/1004 o uspostavi europskog jamstva za djecu.

- b) pružanja cjenovno pristupačnih, dostupnih i visokokvalitetnih usluga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja koje su također lako dostupne u ruralnim područjima i područjima u nepovoljnom položaju, čime se promiče pristup ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju za sve dječake i djevojčice;
- c) učinkovitog rada na uklanjanju vremenskog razmaka između završetka plaćenog obiteljskog dopusta i pristupa mjestu u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, ili, ako je to primjenjivo, početka ostvarivanja zakonskog prava na to mjesto;
- d) promicanja toga da muškarci iskoriste očinski i roditeljski dopust i fleksibilno radno vrijeme, čime se doprinosi uklanjanju rodni stereotipa, kako bi se omogućila pravednija raspodjela obveza skrbi i potpore među roditeljima u pogledu plaćenog i neplaćenog rada u skladu s Direktivom (EU) 2019/1158 i time poboljšala ravnoteža između poslovnog i privatnog života te usto doprinijelo razvoju odnosa između djeteta i oba roditelja; te u svrhu jačanja pravâ radnika odgovornih za skrb o drugima da ispune uvjete za očinski i roditeljski dopust i zatraže fleksibilno radno vrijeme, podizanja svijesti o tim novim pravima i njihovoj provedbi te osiguravanja dostupnosti visokokvalitetnog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja za pružatelje skrbi koji rade izvan standardnog radnog vremena;

26. posvete dužnu pozornost teritorijalnim izazovima povezanim s pristupom uslugama skrbi s pomoću mjera kojima se:

- a) nastoji osigurati pristup kvalitetnim i cjenovno pristupačnim uslugama skrbi i potpore koje su usmjerene na pojedinca i temeljene na zajednici, posebno uzimajući u obzir područja u nepovoljnom položaju, kao što su ruralna, otočna, rijetko naseljena ili udaljena područja, putem inovativnih inicijativa, u suradnji s regionalnim i lokalnim vlastima, kao i sa socijalnom ekonomijom, civilnim društvom, organizacijama žena i drugim relevantnim dionicima, iskorištavanjem mogućnosti gospodarstva skrbi, uz istodobnu upotrebu tehnologije i digitalizacije, čime se doprinosi jačanju privlačnosti tih područja te povećanju gospodarske aktivnosti i otvaranja radnih mjesta;

- b) utvrđuju gospodarske razlike i razine dohotka u urbanim područjima i suočava se s njima, osiguravajući jednak pristup kvalitetnim uslugama skrbi i potpore koje su usmjerene na pojedinca i temeljene na zajednici promicanjem lokalnih/susjedskih partnerstava u okviru kojih se utvrđuju potrebe i dogovaraju strategije, uključujući programe u zajednici i programe volontiranja, skupine na razini susjedstva ili programe međugeneracijske solidarnosti;

POZIVA KOMISIJU DA U SURADNJI S DRŽAVAMA ČLANICAMA:

27. nastavi upotrebljavati europski semestar i otvorenu metodu koordinacije za socijalnu zaštitu i socijalno uključivanje, posebno putem Odbora za socijalnu zaštitu, radi promicanja praćenja, poboljšanja prikupljanja podataka, koordinacije i razmjene dobre prakse u području dugotrajne skrbi;
28. potiče mobilizaciju i učinkovitu upotrebu sredstava i fondova EU-a za potporu provedbi europske strategije za skrb i preporuka Vijeća o dugotrajnoj skrbi te ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju kako bi se ostvario napredak u prijelazu sustavâ skrbi na cjelovite modele usmjerene na pojedinca i temeljene na zajednici radi poboljšanja priznavanja vrijednosti skrbi i iskorjenjivanja predrasuda i rodni stereotipa;
29. promiče društvene inovacije kojima se olakšava uzajamno učenje i napredak prema boljim javnim politikama primjenom praksi utemeljenih na dokazima i istraživanju, ostvarivanjem inovativne skrbi i potpore te uvođenjem pristupačnih inovativnih tehnologija i digitalnih rješenja pri pružanju usluga skrbi kojima se olakšava autonomija i neovisan život, uz uključivanje korisnika usluga, socijalnih partnera i socijalne ekonomije, trećeg sektora, civilnog društva i organizacija žena, uz upotrebu ključnih alata kao što su europski javni fondovi i socijalne klauzule u postupcima javne nabave;

30. provodi prikupljanje podataka (primjerice administrativnih i podataka iz anketa) i razvija alate, standardizirane pokazatelje i usporedive podatke razvrstane po spolu o osobama koje primaju dugotrajnu skrb ili kojima je ona potrebna i o neformalnim pružateljima skrbi, kad god je to moguće, kao i o profesionalnim pružateljima skrbi, s ciljem sustavnog praćenja napretka koji su države članice ostvarile u razvoju dostupne, cjenovno pristupačne i visokokvalitetne skrbi, među ostalim u nastojanjima da se ostvare ciljevi iz Barcelone za 2030.;
31. zajedno s državama članicama istraži izvedivost satelitskih računa za skrb i kućanstva, čime bi se proširili tradicionalni računovodstveni sustavi kako bi se uzele u obzir i vrednovale neplaćene proizvodne aktivnosti povezane sa skrbi (kao što su dugotrajna skrb, skrb o djeci, usluge u kućanstvu itd.), od kojih je svaka važan aspekt života, no koje uvelike nedostaju u redovitim gospodarskim statistikama kao što je bruto domaći proizvod (BDP), a time bi se nastojalo izmjeriti i procijeniti gospodarski doprinos neplaćenog pružanja skrbi uz korištenje podataka raščlanjenih po spolu kad god je to moguće.

Referentni dokumenti

1. Međuinstitucijski dokumenti EU-a

Europski stup socijalnih prava koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017.

https://commission.europa.eu/publications/european-pillar-social-rights-booklet_hr

2. Vijeće

Zaključci Vijeća naslovljeni „Borba protiv rodne razlike u plaćama: vrednovanje i raspodjela plaćenog rada i neplaćenog pružanja skrbi” ([13584/20](#))

Zaključci predsjedništva naslovljeni „Utjecaj dugotrajne skrbi na ravnotežu između poslovnog i privatnog života” ([8764/20](#))

Zaključci Vijeća naslovljeni „Rodno ravnopravna gospodarstva u EU-u: daljnji koraci ([14938/19](#))

Zaključci Vijeća naslovljeni „Budućnost rada: cjeloživotni pristup ([10134/18](#))

[Preporuka Vijeća o pristupu cjenovno pristupačnoj i visokokvalitetnoj dugotrajnoj skrbi](#) (SL C 476, 15.12. 2022., str 1).

[Preporuka Vijeća o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju: ciljevi iz Barcelone za 2030.](#) (SL C 484, 20.12.2022., str. 1)

3. Europski parlament

[What if care work were recognised as a driver of sustainable growth?](#) (Što bi bilo kad bi pružanje skrbi bilo prepoznato kao pokretačka snaga održivog rasta?), kratko izvješće Službe Europskog parlamenta za istraživanja, 2022.

4. Europska komisija

[A European Care Strategy for caregivers and care receivers](#) (Europska strategija za skrb za pružatelje i primatelje skrbi), 2022.

[The 2021 Ageing Report: Economic and Budgetary Projections for the EU Member States \(2019-2070\)](#) (Izvješće o starenju stanovništva iz 2021.: gospodarske i proračunske projekcije za države članice EU-a (2019. – 2070.))

[Zelena knjiga o starenju – Poticanje međugeneracijske solidarnosti i odgovornosti](#), 2021.

[Long-term care report](#) (Izvješće o dugotrajnoj skrbi), 2021.

5. Odbor regija

[Mišljenje Europskog odbora regija o temi „Europska strategija za skrb”](#) (SL C 157, 3.5.2023., str. 26)

6. Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE)

EIGE (2023.) [A Better Work–Life Balance: Bridging the gender care gap](#) (Bolja ravnoteža između poslovnog i privatnog života: prevladavanje rodno uvjetovane razlike u skrbi)

EIGE (2021.) [Gender inequalities in care and consequences for the labour market](#) (Rodne nejednakosti u pružanju skrbi i posljedice na tržište rada)

EIGE (2020.) [Gender inequalities in care and consequences for the labour market](#) (Rodne nejednakosti u pružanju skrbi i posljedice na tržište rada)

7. Ujedinjeni narodi:

Konvencija o pravima osoba s invaliditetom. [General comment No. 5 \(2017\) on living independently and being included in the community](#) (Opća napomena br. 5 (2017.) o neovisnom životu i uključenosti u zajednicu)

8. Drugo

[The care gap in the EU: a holistic and gender-transformative approach](#) (Razlika u skrbi u EU-u: cjeloviti i rodno transformativni pristup) Savjetodavni odbor o jednakim mogućnostima za žene i muškarce, 2021.

[Towards a Stereotype-Free European Union: Opinion on Combatting Gender Stereotypes](#) (Ususret Europskoj uniji bez stereotipa: mišljenje o borbi protiv rodni stereotipa) Savjetodavni odbor o jednakim mogućnostima za žene i muškarce, 2021.

[Challenges in long-term care in Europe – A study of national policies 2018](#) (Izazovi u dugotrajnoj skrbi u Europi – studija nacionalnih politika 2018.), objavila Europska mreža za socijalnu politiku

[Deinstitutionalisation and community living–outcomes and costs: report of a European Study” \(DECLOC report\)](#) (Deinstitucionalizacija i život u zajednici – ishodi i troškovi: izvješće o europskoj studiji” (izvješće DECLOC), London School of Economics Research Online

[Report on the Transition from Institutional Care to Community-based Services in 27 Member States of the European Union](#) (Izvješće o prijelazu s institucijske skrbi na usluge temeljene na zajednici u 27 država članica Europske unije), 2020. Studiju je naručila Europska komisija, a autori su Jan Šiška i Julie Beadle-Brown.